

Sjølmelding (självänmelan, självängivelse) som en alternativ måte å føre tilsyn på – hva har vi lært så langt?

Sesjon A5: Alternative tilsynsmetoder

Framlegg ved

Lars Ivar Widerøe,
seniorrådgiver
Statens helsetilsyn
avdeling for planlagt tilsyn

Sjølmeldingstilsyn

- I 2010 prøvde vi ut *sjølmelding* som en metode for å føre tilsyn
- Legemiddelhåndtering i kommunehelsetjenesten
 - Kommunale hjemmetjenester/hjemmesykepleie
 - Sykehjem

Formål og fremgangsmåte

Formål: Tilse at virksomhetene på noen sentrale områder har ordninger og prosedyrer for legemiddelhåndtering som samsvarer med lovens krav.

Gangen i tilsynet: Virksomhetene svarer på spørreskjemaet ut fra egen praksis innen legemiddelhåndtering; kontrollere egne svar opp mot en *facit*; avklare forhold som må utbedres; og sende plan for retting til tilsynet i fylket. Helsetilsynet i fylket følger opp planen for retting.

- ✓ *Vi ville ha faktaopplysninger om legemiddelhåndteringspraksis i virksomhetene, ikke virksomhetenes egne vurderinger av praksis.*
- ✓ *Derfor brukte vi et spørreskjema med svaralternativer. Der svar i overensstemmelse med regelverket var gitt på forhånd i faciten. Spørreskjemaet åpnet ikke for kommunens/virksomhetens egen vurdering av praksis.*

Delene i vårt sjølmeldingstilsyn

1. Et skjema med spørsmål /påstander /utsagn og svaralternativer
2. En *facit* = hvilke krav som stilles til legemiddelhåndtering
3. Instruksjon for innholdet i plan for retting

Tema: Legemiddelhåndtering i kommunehelsetjenesten

At virksomheten hadde grunnleggende prosedyrer for:

- Ansvar for og kontroll med legemiddelhåndtering
- Istandgjøring av legemidler
- Utdeling av ferdig istandgjorte legemidler
- kontroll med egne prosedyrer for legemiddelhåndtering (legemiddelrevisjoner)

Forutsetninger for å bruke denne metoden

- Et tema som kunne undersøkes med metoden sjølmelding / egenrapportering
- Spørsmål skulle la seg besvare med rimelig objektiv sikkerhet – de måtte ikke være for skjønnsmessige
- Svaralternativer skulle fortelle om virksomheten praktiserte legemiddelhåndtering i samsvar med kravene

Spørsmålene og svaralternativene

- Spørsmål som handlet om status slik den er pr dags dato
 - Men noen spørsmål som skulle besvare med utgangspunkt virksomhetens praksis siste 4 uker
- Svaralternativene : ja og nei
 - Likevel et pedagogisk poeng å ha alternativer som uttrykte situasjoner midt i mellom ja og nei.

Eksempel 1: flere svaralternativ

4. Utsagn: Meldte avvik i tilknytning til legemiddelhåndtering gjøres kjent for virksomhetsleder.

- a) Ja
- b) Avvik meldes, men gjøres ikke kjent for virksomhetsleder
- c) Det meldes ikke alltid avvik når det skjer feil og nesten-feil knyttet til legemiddelhåndteringen
- d) Virksomheten har ikke system for avvikshåndtering

Eksempel 2: kontroll mot praksis tilbake i tid fra spørreskjemaet

8. Ta utgangspunkt i praksis for de siste 4 ukene:

Utsagn: Alle som er blitt tildelt istandgjøringsoppgaver er vurdert og tildelt oppgavene slik som beskrevet i utsagn 7 ovenfor.

- a) Ja, alltid
- b) I hovedsak, men også personer som ikke er vurdert til å gjøre istandgjøringsoppgaver har utført slike oppgaver
- c) Nei

Hva viste tilsynet?

På tidspunktet for oppsummeringen hadde 40 av 63 kommuner funnet at egen praksis på ett eller flere områder avvek fra regelverket